

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงอรรถาธิบาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลในภาคใต้ ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล และเพื่อศึกษาการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ และโรงพยาบาลศูนย์ยะลา จำนวนทั้งหมด 309 คนโดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของยามานะ (Yamane T, 1967) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและกำหนดสัดส่วนเท่ากัน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตามโครงสร้างการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ทีมชี้นำ จำนวน 10 คน ทีมสนับสนุน คือ คณะกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล จำนวน 12 คน และทีมผู้ปฏิบัติ จำนวน 287คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามจากทีมชี้นำจำนวน 8 ฉบับ ทีมสนับสนุน จำนวน 12 ฉบับ และจากทีมผู้ปฏิบัติ จำนวน 239 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 259 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.8 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546 – เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีมติ จำนวน 5 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งใช้แบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร ปัจจัยการสนับสนุนทรัพยากรเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในโรงพยาบาล ปัจจัยการประสานงานและการทำงานของทีมงานหน่วยป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล และปัจจัยการจัดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่านได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) เท่ากับ 0.84 และทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา และ

วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลในภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ สร้างแนวคำถามแบบมีโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มคำ จัดหมวดหมู่ เพื่ออภิปรายหรือสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย ข้อมูลทั่วไปของการวิจัยนี้ พบว่า ทีมพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาลในงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อแบ่งได้เป็น ทีมชี้นำ (ร้อยละ 3.1) ทีมสนับสนุนหรือพัฒนาคุณภาพ คือ คณะกรรมการควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล (ร้อยละ 4.6) และทีมผู้ปฏิบัติ(ร้อยละ 92.3) ซึ่งทีมผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นบุคลากรของกลุ่มการพยาบาล (ร้อยละ 73.0) และมีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล (ร้อยละ 67.6)

การดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาล พบว่า มีการดำเนินงานตามเกณฑ์ประเมินมาตรฐานงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โดยมีเกณฑ์การประเมินจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน การจัดองค์กรและการบริหาร การจัดการทรัพยากรบุคคล การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การมีนโยบายและวิถีปฏิบัติ การมีกระบวนการดำเนินงานอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ และการมีกิจกรรมพัฒนาคุณภาพในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล โดยพบว่าโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่งมีความแตกต่างในวิธีการดำเนินงานในด้านของการบริหารจัดการและกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล เช่น การจัดโครงสร้างองค์กร การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ให้ผู้มารับบริการมีความปลอดภัย ซึ่งในการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลให้คำนึงถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของโรงพยาบาล

การบริหารจัดการของโรงพยาบาล พบว่าโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพทั้ง 2 แห่ง มีระบบการเฝ้าระวังการติดเชื้อ มีการประเมินประสิทธิภาพการเฝ้าระวังการติดเชื้อและมีแผนงานควบคุมการติดเชื้อ ที่ปรึกษาในงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อเป็นแพทย์ทั่วไป มีคณะกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่ง ซึ่งมีการประชุมจำนวน 1 ครั้งต่อเดือน และ 1 ครั้งต่อ 3 เดือน และมีพยาบาลควบคุมการติดเชื้อในอัตรา 2-3 คนต่อโรงพยาบาลขนาดมากกว่า 500 เตียง มีพยาบาลควบคุมการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วยจำนวน 1-4 คนต่อ 1 หน่วยบริการ และมีการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ซึ่งมีทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ปัจจัยการสนับสนุนทรัพยากรเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร ปัจจัยการประสานงานและการทำงานของทีมงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ และปัจจัยการจัดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์โดยใช้สถิติถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน

ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ พบว่า มี 3 ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนาย ได้แก่ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร และปัจจัยการประสานงานและทำงานของทีมงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโดยสามารถร่วมพยากรณ์ได้มากถึงร้อยละ 65.7 (R^2) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < .05) เมื่อเรียงลำดับสัมประสิทธิ์อำนาจการทำนายของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ได้ดังนี้ ปัจจัยการประสานงานและทำงานของทีมงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ (x_4) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่สูงสุด คือ ร้อยละ 58.3 ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร (x_3) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ร้อยละ 4.7 และปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร (x_1) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ร้อยละ 2.7

ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ยะลา พบว่า มี 2 ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนาย ได้แก่ ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร และ ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร โดยสามารถร่วมพยากรณ์ได้มากถึงร้อยละ 73.5 (R^2) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < .05) เมื่อเรียงลำดับสัมประสิทธิ์อำนาจการทำนายของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ได้ดังนี้ ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร (x_3) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ยะลาได้สูงสุดร้อยละ 69 และปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร (x_1) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ยะลาร้อยละ 4.5

ผลการวิจัยของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่สามารถนำเสนอแบบจำลองการวิเคราะห์ในลักษณะของสมการ ดังเช่นสมการ (1.2)

$$Y = 23.988 + 1.613x_4 + 1.912x_3 + 0.779x_1 + e \dots \dots \dots (1.2)$$

ผลการวิจัยของโรงพยาบาลศูนย์ยะลาสามารถนำเสนอแบบจำลองการวิเคราะห์ในลักษณะของสมการ ดังเช่นสมการ (1.3)

$$Y = 29.122 + 4.445x_3 + 0.940x_1 + e \dots \dots \dots (1.3)$$

จากการศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ในภาคใต้ที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่ง พบว่า การดำเนินงานซึ่งมีการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โดยมีบริบทและวัฒนธรรมขององค์กรแตกต่างกันทำให้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานมีความแตกต่างกันด้วย โดยโรงพยาบาลศูนย์ขนาดใหญ่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานมากที่สุด คือ ปัจจัยการประสานงานและการทำงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล เนื่องจากมีหน่วยงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลเป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลการติดเชื้อที่สำคัญ เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมให้มีกระบวนการพัฒนาคุณภาพทั้งในเป้าหมายรวมของโรงพยาบาล และการพัฒนาคุณภาพในแต่ละหน่วยงานหรือตัวแทนสาขาต่างๆ (Patient Care Team) โดยองค์กรมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพ ส่วนปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ขนาดใหญ่ เนื่องจากการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมีความจำเป็นต้องมีความถูกต้องทางหลักวิชาการในการใช้ข้อมูลการติดเชื้อที่ถูกต้องของโรงพยาบาล ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของโรงพยาบาลศูนย์ยะลา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมากที่สุด คือ ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะ เนื่องจากว่าการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะของการวินิจฉัยการติดเชื้อและการลงข้อมูลการติดเชื้อในโรงพยาบาลได้ถูกต้อง และพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานรองลงมาจากปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรเนื่องจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหารซึ่งเป็นทีมชี้นำ มีบทบาทการติดตามระบบคุณภาพของโรงพยาบาล ดังนั้นการติดตามตัวชี้วัดคุณภาพการติดเชื้อในโรงพยาบาล โดยดูจากข้อมูลการติดเชื้อในโรงพยาบาล ข้อมูลการติดเชื้อจึงต้องมีความถูกต้องด้วยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการประสานงานและทำงานของทีมงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมากที่สุดร้อยละ 58.3 ดังนั้นผู้บริหารของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ควรมีการส่งเสริมการทำงานและการประสานงานของทีมงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล เพื่อให้เกิดการพัฒนางานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล จากการใช้ประโยชน์ของข้อมูลการติดเชื้อในการพัฒนาในหน่วยงานต่างๆของโรงพยาบาล เกิดการพัฒนาระบบงานทั้งระบบ และมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของข้อมูลการติดเชื้อในการพัฒนาคุณภาพงานต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อมากที่สุด ร้อยละ 69 ดังนั้นผู้บริหารของโรงพยาบาลศูนย์ยะลา ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากร โดยมีการพัฒนาความรู้แบบแยกย่อยตามหน่วยงาน เพื่อให้มีความถูกต้องเชิงวิชาการและมีการใช้ประโยชน์ของข้อมูลการติดเชื้อในโรงพยาบาล ส่งเสริมให้มีการพัฒนากิจกรรมคุณภาพงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อที่มีประสิทธิภาพ

1.3 โรงพยาบาลศูนย์ทั้งสองโรงพยาบาล ซึ่งเป็นองค์กรมีการเรียนรู้และพัฒนางานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและบุคลากร มีการทำงานเป็นทีมและเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนางานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพในแต่ละหน่วยงานและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลซึ่งอาจมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านอื่นๆที่เหลือจากการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ทราบปัจจัยสนับสนุนอื่นๆอีก

2.2 ควรมีการศึกษาการสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลในเชิงลึก เพื่อให้ทราบการสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมการติดเชื้ออย่างแท้จริง

2.3 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องทั้งองค์กรโดยใช้กระบวนการ วางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุง (PDCA cycle)